

ФОРМУВАННЯ КРОСКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ УЧНІВ – СТАРШОКЛАСНИКІВ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Знання іноземної мови є важливою передумовою для особистих, культурних, професійних та економічних контактів. Сучасні психолого-педагогічні та методичні дослідження розглядають навчання іноземній мові як процес особистісного розвитку учня в контексті «полілогу культур» [3, с.7]. Практична мета навчання іноземній мові у загальноосвітній школі полягає у навчанні учнів міжкультурного іншомовного спілкування в межах тематики, визначеної Програмою, так, щоб здобуті у школі знання з іноземної мови та сформовані мовленнєві вміння змогли забезпечити учням доступ до інших національних культур і тим самим до світової культури.

Старшокласник в міжкультурному спілкуванні – це особистість, що володіє вміннями та навичками успішної взаємодії з представниками іншої держави та культури, осмислення картин світу іншої соціокультури, готовність до вирішення конфліктів, що виникають у процесі спілкування, позитивне ставлення до мови, що вивчається та її носіїв. Наявність цих умінь і навичок вказує на готовність особистості до міжкультурного діалогу [2, с.100].

Оскільки в учнів - старшокласників з особливою силою проявляється прагнення до самоствердження, самовираження, до можливості відстоювати свої погляди та переконання, то саме комунікативна спрямованість навчання англійській мові і створення сприятливого психологічного клімату для спілкування є тими факторами, які на цьому етапі мають особливу значущість. У зв'язку з цим дуже важливо підбирати для уроків такий краєзнавчий матеріал, що носить проблемний характер, стимулює обмін думками, спонукає до роздумів [7, с.22].

Представимо вправи на формування кроскультурних вмінь учнів старшої школи.

1. Asking questions for getting more information.

Клас ділиться на групи. У кожній групі обирається учень, який буде задавати питання. Він/вона повторює одне й те саме питання чотирьом учням, які стоять перед ним/нею. Вони дають стільки різних відповідей, скільки інформації можуть надати.

Example:

P1: Where did you spend your summer holidays?

P2: In Europe .

P1: Where did you spend your summer holidays?

P2: On the island.

P1: Where did you spend your summer holidays?

P2: In a comfortable hotel not far from Trafalgar Square.

P1: What city did you spend your summer holidays?

P2: In one of the most beautiful cities of Great Britain (in the capital of the UK) Etc.

2. Вправи на формування вмінь повідомляти інформацію по музичному представленню.

Listen to the music and say in what country it is popular.

What can you say about this country?

What music is popular in your own country?

Учні слухають Шотландську мелодію і визначають, про що свідчить музичне виконання під час Різдвяних свят у Великій Британії. Згодом учні розповідають про музичні твори, популярні під час Різдвяних свят в Україні.

3. Вправи на формування вмінь починати кроскультурне спілкування.

Teacher: I am a volleyball player from Birmingham. You are fond of volleyball and want to talk to me. How would you start the conversation?

Можна дати зразок початку розмови:

– Excuse me, please. My name is Taras. I study English and I am fond of volleyball. I would like to ask you a question or two if you do not mind it. Could you spare me a couple of minutes?

4. Вправи на формування вмінь брати інтерв'ю в однолітків.

Один з учнів – репортер, інший – відпочиваючий у шотландському юнацькому таборі (відпочиваючий в Карпатських горах, учасник спортивних змагань з бейсболу, учасник міжнародної конференції тощо) учень. Репортер задає питання, учень відповідає, інші учні беруть участь у бесіді, обмінюючись враженнями про особливості мови, традицій національної кухні тощо.

Put questions to your opponent.

Reporter: Where did you spend your summer holidays?

Nick: Oh, I went to the Kid's Camp in Scotland.

R: Did you make new friends there?

N: Yes, I did. I made a lot of new friends from all over the world.

R: What did you do there?

N: We took the Loch Ness boat tour, visited Urquhart Castle, took a look around the Visitor's Centre.

R: Could you join to the Sports Club or the Art Class?

N: Yes, we could. As for me I joined the Sports Club.

I took up football. My friend and some other children liked cricket and baseball.

R: What fun did you have?

N: We had a lot of fun there: quizzes, games, discos and films.

R: Did you like your being there?

N: Oh, we all had a fantastic time there and enjoyed our holidays. I learnt a lot of information about national traditions, tried a tartan kilt on and tasted national cuisine.

5. Вправи на формування вмінь шукати соціокультурну інформацію в певних джерелах.

Вчитель пропонує учням знайти інформацію в Інтернеті про країни, які їх цікавлять своєю своєрідністю, виділити відмінності від країни, в якій вони проживають та презентувати у вигляді проєктів, постерів, буклетів.

Search the Internet and find the information about Canada, the USA, New Zealand and present it in the class.

6. Вправи на формування вмінь обмінюватися репліками.

Вчитель оголошує, що до школи приїхали гості — ровесники з Великобританії (Франції, Німеччини, Франції).

Учні складають для них культурну програму, розповідаючи про те, що подобається їм і виясняють інформацію про їх уподобання.

Suggest going to the theatre in Kyiv. Say what you are interested in and ask him/her what he/she enjoys.

P1: I'm interested in variety show.

P2 (a foreign guest): I'm fond of folk music.

P1: If you are interested in folk music, I advise you to go to the «Ukraina», Palace of Culture, in Kyiv.

P2: Thanks a lot.

7. Вправи на формування вмінь дискутувати за заданими ситуаціями.

Read the statement "The more I see the other countries, the more I like my own one" and discuss it with your partner.

8. Вправи на формування вмінь закінчувати кроскультурне спілкування.

Listen to the phrase "Of course, visiting London is not the same as living in London" and express your opinion on it. Say if you agree with the statement. Give your reasons.

Формування кроскультурних вмінь виконується на основі дидактичних ігор, які дають можливість розглядати культуру, відношення до іноземців очима учнів, яким згодом доведеться вступати в міжкультурні контакти. Увага до культурних коренів і національних особливостей інших людей дозволила нам передбачити і прорахувати те, як вони будуть реагувати на пропозиції наших політиків, бізнесменів тощо. Практичне знання базових рис іншої культури (як і своєї власної) зведе до мінімуму неприємні сюрпризи (культурний шок), дасть учням необхідне розуміння, що дозволить перебороти колишні труднощі спілкування з представниками іншої країни [5, с.27].

Педагог повинен постійно удосконалювати процес навчання, що дозволяє дітям ефективно і якісно засвоювати матеріал. Тому так важливо використовувати дидактичні ігри на уроках. Вони допомагають спілкуванню, сприяють передачі накопиченого досвіду, одержанню нових знань, правильній оцінці вчинків, розвитку комунікативних навичок людини, її сприйняття, пам'яті, мислення, уяви, емоцій, таких рис, як колективізм, активність, дисциплінованість, спостережливість, уважність [9, с. 17]

Якщо методика формування кроскультурних вмінь учнів була дотримана, то на заключному етапі учні будуть вільними у виборі засобів та змісту їх висловлювань. Вони будуть сміливо брати участь у кроскультурній дискусії, починати розмову та підтримувати спілкування.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Голованчук Л.П. Система вправ для формування в учнів 9-го класу англomовної культурно-країнознавчої компетенції // Іноземні мови. – 2006. – №1. – С. 17 – 24.

2. Голованчук Л.П. Навчання учнів основної загальноосвітньої школи культурно-країнознавчої компетенції на уроках англійської мови: дис. канд. пед. наук: 13.00.02 / Голованчук Людмила Павлівна. – К., 2003. –340 с.

3. Калініна Л.В. Синтезуючи культурні багатства усього людства (Навчання мови та культури у соціокультурному аспекті) // Іноземні мови в навчальних закладах. – 2008. – №1. – С. 4 – 8.
4. Малигіна М.В. Культура і мова. Співіснування чи взаємопроникнення? Іноземні мови в навчальних закладах. – 2003. – №1. – С. 31 – 32.
5. Нефедова М.А., Лотарева Т.В. Страноведческий материал и познавательная активность учащихся / М.А. Нефедова, Т.В. Лотарева // Иностранные языки в школе. – 1987. – № 6. – С. 26-28.
6. Пассов Е.И. Коммуникативный метод обучения иноязычному говорению: Пособие для учителей иностр. яз. – М.: Просвещение, 1985. – 208 с.
7. Петько Л.В. Формування соціально комунікативної активності підлітків у процесі вивчення ними англійської мови // Іноземні мови. – 2005. – №3. – С. 22 – 23.
8. Сафонова В.В. Культуроведение в системе современного языкового образования / В.В. Сафонова // Иностранные языки в школе. – 2001. – № 3. – С. 17-24
9. Яніна В.М. Навчаємо спілкуватися іноземною мовою через рольові ігри і драматизації // Іноземні мови. – 2003. – №3. – С. 17 – 18.